

Szerkesztési Iroda:

uri-utca, Lukács-ház 9. sz. alatt
balra, havá a lap szellemi részét
illető közlemények intézendők.
Bérmentetlen levelek csak ismert
kezekből fogadtatnak el.

Kiadó hivatal:

Réthy Lipót könyvnyomdája, havá
a hirdetések, előfizetési pénzek és
kiadása körüli panaszok bérmentve
intézendők.

ALFÖLD

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési feltételek:

Helyben:	Vidőkre:
Egész évre 12 ft	Egész évre 14 ft
Fél évre 6 „	Fél évre 7 „
Negy. évre 3 „	Negy. évre 3.50

Hirdetmények díja:

6 hasábos petitsor egyszeri hirdetésnél 6 kr., s minden következőknél 4 kr. Bélyeg-díj külön 30 kr.
Nyílt-tér sora 15 kr.

Arad, november 22.

(P.) Nagyon sokan voltak, kik nem hitették, hogy a német hadseregek által porba tipott és kifosztott, a véres belvillongások és a nekizudult pártüzelmekek által ugyszólván minden ízében szétbomlasztással fenyegetett Franciaország, egyhamar azzá lehessen ismét, ami volt majd csak egy évvel ezelőtt Európa államai közt.

A francziák „kimeríthetetlen segédforrásai“, „elpusztíthatatlan rugékonysága“ — mikre az e nemzet sorsa iránt érdeklődők reményeiket építék: csak hangzatos frázisok gyanánt tűntek fel igen sokak előtt, melyeknek ürességét — hívék — a belpolitikai fejlemények lépésről-lépésre ki fogják mutatni. Ugy látszik azonban, hogy a franczia nemzet sorsa másképp van mégis megírva a végzet könyvében, és épen a belpolitikai fejlemények igazolják mindjobban, hogy a pessimisták fognak feltevéseikben csalódni; hogy a franczia nemzet csakugyan bír elég életerővel összeszedni magát rövid idő alatt azon roppant csapások után is, melyek bármely más európai nemzetet talán évtizedekre, talán örökre agyon nyomtak volna.

A „kiapadhatatlan segélyforrások“, a „rugékonyság“ valóban csodákat hoznak létre e nemzet körében, mely már-már, alig néhány hónap alatt mintegy kijózanodva kábultságából, azon igazi utra tér át, mely régi hatalma és erejének visszaszerzéséhez biztosan elvezeti.

Az idő óta, midőn a nemzetgyűlés szünetet tart működésében, a különféle pártok erősen mérlegbe veték minden erejüket, főleg a departementális főtanácsok megválasztásánál, hogy saját célzataik megvalósítására nézve mentől kedvezőbb esélyeik legyenek.

A monarchisták, leginkább pedig Napoleon czinkosai nem rettentek vissza semmi eszköztől, s főleg az utolsó időben a legkorlátlanabb szemtelenséggel léptek fel, hogy az országban terveiknek többséget szerezzenek. Mindezzel azonban ép az ellenkezőt érték el, — azt t. i., hogy ép a főtanácsok üléseiben, — a nemzet azon óhajátasa nyert általánosabb kifejezést, hogy a jelenlegi kormányalkat, tehát a köztársaság maradjon fenn, ugyanazon, hogy provisorius jellegétől mentől előbb megtisztítva, véglegesen állandósítsassék.

Ezen az egész országban mind-nagyobb határozottsággal nyilatkozó közóhajnak volt nagyon hihetőleg hatása arra is, miszerint Thiers, ki addig a nemzetgyűlés pártjaival szemben ide-oda hajló, hogy úgy mondjuk, lebegő állást foglalt el, most az újabb tudósítások szerint, a mérsékelt köztársasági párthoz szegődik át, és ha másként nem lehet, nyíltan is szakítani kész a nemzetgyűlés jobboldalával.

Az áll ugyan, hogy e feltevés alaposságának beigazolása végett meg kell várnunk, hogy a jövő hónap 4-ikén megnyílandó ülés-szakban a kormányelnök mily magatartást fog követni; arra azonban, miszerint Thiers csakugyan komolyan gondol a köztársasági államalkat végleges megszilárdítására, — bizonyítékot nyújt a chambery-i főtanács elnökéhez intézett levelének azon helye, melyben kimondja, miszerint főtörekvése „az országot reorganizálni, a rend és szabadság mellett jó közigazgatást, pénzügyet, erős hadsereget adni és azután a rendes köztársaságnak vagyónát bizni a nemzet kezére...“

Jules Janinhez intézett levelében pedig kifejezi azon határozott óhaját, miszerint a nemzetgyűlés székhelye Párisba tétessék át, mi azon szándékáról tesz bizonyosságot, hogy az áthelyezést a legvégsőig ellenző többséggel kész leend teljesen szakítani.

Végül egy elég megbízható forrásból vett tudósítás szerint, Thiers és új pártja —

a mérsékelt köztársaságnak részéről, a követendő program meg is van már állapítva, melynek pontjai a következők: 1. A nemzetgyűlés mihamarabb Párisba tér vissza; 2. amnestia fog adatni, mely habár nem lesz általános s teljes, mégis széleskörű leend, mely a commune vezéreit kizárja ugyan, de azért minden katonára kiterjed; 3. A köztársaság végleg kimondása; 4. Thiers négy évre a köztársaság elnökévé választatik, a mi körülbelül annyit jelent, hogy élet-hossziglan; 5. A nemzetgyűlés permanenciája a nélkül, hogy ez kimondatnék.

Ezen, a köztársaság végleges megalkutását a legkedvezőbb kiállításba helyező tények közt kell felemlitenünk. G a m b e t t a n a k St-Quentinben mult csütörtökön, e városnak a mult évi háboruban kifejtett hősiességének megünneplése alkalmával tartott beszédét, melyben határozottan Thiers pártjára áll s az ország belügyi rendbehozásának szükségességét hangsúlyozva, határozottan állítja, miszerint „Franciaország véglegesen meg van nyerve a köztársaságnak.“

G s m b e t t a n a k mindenesetre egyike a legnagyobb jövőjű államférfiaknak Franciaországban, ki a leghelyesebb áttekintéssel tudja magát tájékoztatni a helyzet követelményei iránt; de egyszersmind a legjózanabb politikai programot is állítja fel, mely mig őt egészen a mérsékelt köztársaságiak taborába viszi át, lehetővé teszi rá nézve azt is, hogy egy hatalmasá válott pártja támogatásával, a legerőteljesebb támogatást nyújthassa Thiersnek a Franciaországra nézve egyedül üdvös politikai irányzat inaugurálására.

Nevelésügyi állapotunk Aradon.

V.

T a n e r ő k.

Midőn a nevelésügynek magjág akarunk hatni, midőn az egész állatot birni akarjuk, — lehetetlen a jelenetek egységét össze nem tenni, s midőn így egyenkint az egész lényegét összehozzuk, a részek egymáshoz viszonyait veendjük tollunk alá.

Illetők ne vegyék rossz néven, ha dilettantizmussal, a nevelésügy oly részébe mártjuk magunkat, mely csak a hivatottak része, s az ismeretnek oly fokát követeli, melyet nem csak tudni, hanem érezni is kell, s a lélek minden erejével e szakmának élni, hogy szakavatott tollal lehessen a beltevékenységet előrajzolni.

M i a j e l e n e t e k b ő l k ö v e t k e z t e t ű n k a l e n y e g r e.

Többször volt alkalmunk az osztályokban megjelenetni, vagy egyes közzel érintkezve, alapot szerezni jelen cikkünknek.

Szükegtelen mondanunk, hogy a nevelésügy kivitele az anyagok feldolgozásától s a feldolgozás az illető egyénektől függ, kik a tanerőt teszik.

Lehet-e annál kényesebb állás, mely nyilvánossággal veszi magát körül, s a nyilvánosságnak tekintete egyes személyre van irányozva; mely nemely nem külsőségekben, hanem belső tulajdonai-ban ítélte meg! Nagy hivatásnak tartjuk, a kérdésnek helyesen megfelelni, egy tüzpontot képezni, melyből százaknak szelleme gyujatik fel.

Annál nagyobb fájdalommal kell észlelnünk, hogy ország-szerte érezhető a hegyművi visszamaradás fénytelen tüze, s számtalan községben csak bolygó tűzként fut elől a hivatlan kenyérkereső, hogy mocsárba vigyen ezernyi lelket.

S annál erősebben kell elítélnünk az új törvényes szervezkedést, mely képeződne berendezésével ismét csak feldozott sarukat húzott a nevelésügy lábaira.

Mily szerencsések a rendesek azon egyénei, kik nagyobb városi viszonyok közé jutva, a haladást nem csak betűkből tudhatják, hanem tetteleg részt is vehetnek belőle; önévkökö, ha nem nyitják meg érkeiket a külsőhatásoknak, s a nevelésügy körül, a kötetekre menő könyveknél hasznosabb, eszmecserebe nem bocsájtóznak. Egyes erőkből hatalmas létesítő testet hozhatnak egybe, mely a helyi nevelésügyet a hideg fokról mindig magasabb és magasabb hőfokra emelheti. Egy ily testület szelleme teszi egyszersmind a nevelésügy szellemét, s ennek testületi működése azon összes erőt, mely nélkül egyenkint harmoniában nem lehetnek.

A testületi működés csak közvetve jön a nyilvánosság elé, amidőn egyeseknél szétágazik. Az is-

kola arczata mutatja a belső állapotot; a gyermek magatartása az iskolai rendszert.

Kényes és nehezebb dolog egy ily testület fölött nézeteket elmondani, melynek működése egy második, harmadik vagy századik személyben mutatkozik: mint olyan fölött, mely határozatait, intézkedéseit azonnal tettelegesen s azt úgy szólva anyagban mutatja elő, vagy kiadott rendeletekben közli. Itt lassu az érés, és számtalan viszonyok összevetésével lehet a tiszta ítéletet kimondani.

Most minden körülménytől eltekintve, vesszük figyelembe a tanerőt.

Egy oly testületet szeretnénk magunk előtt látni, melynek egyesei convergálva, egy bizonyos ponthoz törekzenek, mely pontban a nevelésnek egészséges érverése volna tapasztalható, mely egészség a gyarapodás okát nyújtja.

Hogy képez-e testületet a helybeli tanszemélyzet, azt határozottan nem tudjuk; csak véljük a dolog természetéből, minthogy személyenkinti egy-egyei ugyan egy szellemhez tartoznak; a részeknek mindenesetre egygyé kell folyni, hogy a tettek látszatja legyen.

Testületi hatáskör nincs rájuk szabva; a törvény csak a nevelés, tanítás végrehajtóját tekintti az egyeket, kívülről jövő felügyelettel. Az összesített ügybizgatóságukra bizzuk.

Nevelés, fegyelem, tanítás tekintetében a hatóság egyenkint kisérve figyelemmel — testületi eredményt még nem láttunk a tanszék előtt; csupán egyszer, midőn egy tag bevádoltatott, hogy a gyűléseken meg nem jelenik, mire a tag indoklását az egyet nem értésben adta be. Innen gyaníthatjuk, hogy testületi egészet képeznek ugyan külsőleg; de belviszonyai annyira ziláltak lehetnek, hogy a nevelésügy lendítésére kevés horderővel bírnak.

Természetesen kell következtetnünk, hogy a kellékekhez t a n f e l t é t e s o k h i á n y á b a n n e m t u d t e s t ű l e t i e r e d m é n y t f e l m u t a t n i, a m i n t a z v á r h a t ó v o l n a.

Ha a törvény nem bízott rájuk testületi hatáskört s csak buzgalomuktól vár lendületet — hatáskört szerezni a testület érdeméhez tartoznék; melyben az ügy iránti érdeklődés jobban kifejezhető volna s így nem csak egyenkint megfelelő az előirtnak állnának a nyilvánosság, előtt, hanem mint testület, érdemeket szerezhetne magának; midőn egyszersmind egyesek kellékeit gazdagítaná, melyre az eddig parlagon hevert nevelészetnek nagy szüksége volna.

Nem érezzük magunkat egész jogosultnak, mint testületet ítélet alá venni, mivel a törvények sem szabnak testületi eljárás; mi csak erkölcsileg ítéljük meg, mivel létezésről életjelt nem ad.

A külső jelekből következtetjük, hogy egek szükségük volna egyes tanerőknek csoportosulni s egy egészről kiindulva, határozott módokat alkalmazni, hogy ne csak a felületes törvényeknek tétessék elég.

Hogy csak a már említett ismétlünk: a tananyag feldolgozása nem eléggé gömbölyded a gyakorlati élettel szemben.

A testületnek kellene a módozatról gondoskodni s bebizonyítva létezésüket, az ahhoz szükséges kellékek megadását kérni, sürgetni.

Hol van Aradon a gazdasági gyakorlatoknak tere; de van-e a tanodák tárgyai közt is nyoma?

A természetrajz kezelése csak felismertető modor, kézműviani egybekötöttség nélkül.

A földrajz csak helyismertetésre terjed, kerüllet, megye, város szerint; elszámolja, hogy ez meg az a város gyönyörű megyeházzal, sétatellyel, gazdag egyházzal, három, négy várálával bír — s a vidékenkénti állat és növény termékek, ipar- és kereskedelmi viszonyaira alig van tekintet.

Az igaz, hogy e részben országosan hibás a tanmód s ha részletesebben akarnók tárgyalni, csak az általános tanítási rendszert kellene megváltoztatni, a miniszteriumnak rosszabbnál rosszabb kiadott könyveit tüze kárhoztatni s mindazon halmozott tankönyvet is, melyek viszketegekből vagy üzlet vágyból irattak.

De épen azért szólunk a tanerőkhöz, hogy hivatásában előrehatalni törekednek s a bevett módozatok tisztázásával a nevelésügyet elősegítik. Ha hivatottak, igyekezzenek a nyilvánosságot elismerésre bírni s az elismerést maguk részére meghódítva tartani.

Ott van egy szép tér, a roppantul zilált nevelés. Új korszak, új események magva rejlik benne; a történetnek e részbeni üres lapjai szakavatottakra várnak, hogy a nemzetre nézve jellemző vonásokkal teljenek be.

Aradon különösen háttérbe van szorítva.

Volt szerencsénk vizsgálatokat észlelni. A tárgyak kezelésénél semmi különbség nem találtunk a fiúk és leányok tanításánál; a leányiskoláknál a gyakorlati ismereteket hiányzanak. Amint azokat a nő hivatás megkövetelné. Egy szóval, a dolog természetére visszaszám hat az iskolaszellem; mintha amazonok iskolája volna hol férfiak harcias tetteket magasztalnak tör-

tételemből; állatok vasz tulajdonsága festegetik természetrajzból.

Konyha-kertészet, gazdálkodás, háztartási ismeretek? — Azok nincsenek.

Röviden vonaloztuk, mert részletesebb ítéletbe csak szakavatottabb tollal lehetne ereszkedni, vagy akkor, ha több életjelt mutatva magukról a tanerők a megismerhetésre alkalmat nyújtanának. Hogy az iskolák belserveszete hiányos, azt merjük állítani; nemcsak mert a rendelkező hatóság tökéletlensége szolgál okául; hanem azért is, mert a tanerők csak egyenkint igyekeznek jól, rosszul megfelelni a követelményeknek; de arra, hogy a nevelésügynek, hivatásuknál fogva, első rendben elősegítői legyenek, arra nem látszanak eléggé lelkesülni. Vagy tán fázékba rejtik a fátylát?

E g y e d.

Az „aradvidéki tanító-egylet“

folyó hó 4. és 5-én tartott központi választmányi üléséből.

Az „aradvidéki tanító-egylet“ központi választmánya folyó hó 4-én és 5-én tartá meg Nagy József egyleti elnök ur lakásán rendes havi ülést, mely ülésen a t. választmányi tagok a tárgyalandó ügyek fontosságát tekintve, szép számmal jelentek meg.

A központi választmány ez ülésen, — miután az egylet belügyeinek elintézése nagyobb részt befejezve lett, működését az egylet szellemi terére terjesztette ki.

Hogy a közp. választm. e téren működése, azonban az óhajtott sikert is eredményezze, elmelőzhetlen szükségesnek tűnt fel azon intézkedés, mely által az egylet összes tagjai a közp. választm. minden működéséről értesítenek, és így minden egyes tagnak tudomása lévén a közp. választ. szellemi működéséről, ennek határozatairól, magát az egylet szellemi életében kellőleg tájékozhassa.

E hasznos intézkedés létesíthetése felett támasztott vita folytán határozata hozatott, miszerint jövőre nézve a közp. választ. minden üléséi jegyzőkönyvét a hírlapok útján közzé tegye, és pedig — az államtól minden tanító által díjmentesen nyert „Néptanítók lapja“-ban, kivonatan, — az „Alföld“ című napi lapban pedig az általános érdekl. végzéseik tétessenek közzé.

Továbbá, minthogy az egylet évről évre egy tantárgy tüzetes tanulmányozását tüzte ki tagjainak célul, az ez évre kitűzött tantárgy tanulmányozásához szükségesített segéd szakkönyvek megvásárlása határozottat el; mely szakkönyvek kiadására Zadravác Ödön, Millig József és Szűcs József urakból álló bizottság nevezetett ki.

Végre pedig, mindamellett, hogy az egylet még nem rendelkezik oly fényes anyagi helyzettel, hogy nemes céljához képest nagyobb és több pályadíjakat tűzön ki, minden megerőltetése által is, három díjazandó pályá kérdése kiadását határozta el, — és pedig az első legjobbnál 3 arany, a másodiknál 2 arany és a harmadik 1 arany jutalommal; ezekhez jön még Nagy József egyleti nemes elnöke által a nagy gyűlésen a „T e r m é s z e t i s m e“ című műre kitűzött 10 forintos pályadíj, melyet nemes elnökünk nagylelkűen az egyletnek rendelkezése alá bocsájtott.

A pályákérdések kitűzésére Grünwald Lipót elnöklete alatt Zadravác Ödön, Györgyi Rezső, Millig József és Szűcs József tagurakból álló bizottság küldetett ki, mely bizottság a pályakérdéseket formulázva kitűzi és kihirdeti, — a határidő később fog tudtul adatni.

Egyletünk fennebbi határozatait bizton jelzik azt, miszerint nem szándéka holt testületként a haza és nemzet előtt szerepelni, hanem igyekszik tehetségéhez képest, a mai kor színvonalára feljutni és ott megállhatni.

Sajnos ugyan! hogy egyletünk, melynek célja ép oly nemes, mint dicső, feladatához mérten anyagi helyzetének gyöngy voltánál fogva mostan csakis három kisszerű pályadíjt tűzhet ki, de reméljük, miszerint a tisztelt közönség, mely a nevelés-ügy iránti nemes érdekltségének, mindig fényes jelet adá; egyletünket is nemes pártolásába fogadandja, és ez által lehetővé teszi dicső feladatát eredményteljesen megoldani, és jövőbe több és nagyobb pályadíjakat kitűzni.

Lele János,
egyl. jegyző.

Egy orosz lap a honvédségről.

Az orosz kormány katonai lapja a „Ruszký Invalid“ egy szakértőtől levelet hoz a váci hadgyakorlatokról, ez eladja, hogy a cislajthániai landwehr még szervezve nincs, ennek okát a „Ruszký Invalid“ az ottani nemzetségek kölcsönös antagonizmusában látja, mely antagonizmus nincs mérsékelve a néptömegek iránti bizalommal. Másféleképpen áll a dolog Translajthániában. „Itt —

ugymond — a magyar és szláv nemzetiségek viszonyai az alkotmány által szabályozták; itt a minisztérium bizalmat mutatott a népek iránt s azon megyőződésre jutott, hogy a honvédség csak akkor tekinthető valószínű haderőnek, ha az teljesen nemzeti intézmény. Itt a 82 zászlóaljnál megvannak a keretek (cadre) és teljes számú tisztük s a legénység századok és zászlóaljankinti csoportosulásokban be van gyakorolva.

A honvédsereg kiképzett foka s a hadgyakorlatoknál általa tanúsított eredmény minden várakozást fölülmúlt. A honvédség katonai magatartása s hadmozgalmai kitűnők és szolgálati minősége semmivel sem áll a rendes hadsereg mögött. Az „Invalid” szerint főképen a honvédszázadok tettek benyomást a nézőkre. A honvédlövasság helyes manőverozása annál inkább elismerést érdemel, miután legénységének csak 1/3-ad része szolgált azelőtt a lovasságnál, a többi 2/3-ad rész pedig csak nyolcz hétig tanult hadgyakorlatokat. A szakértő azonban tisztá hadtani szempontból kifogásokat is tesz, melyeket mellőzünk, mert nem vonatkoznak csupán a honvédségre, hanem általánosan a hadvezetésre és az egyes feladatok végrehajtására. Az „Invalid” a többi közt rosálja, hogy a zászlóaljak parancsnokai szükségesen túl avatkoznak a századosok önálló hadműveleteibe, s kiemeli, hogy a honvédszázadok lovai soványak.

Országgyűlési tudósítás.

A képviselőház ülése nov. 21.

Elnök Somssich 10 órakor nyitja meg az ülést. Jegyző Mihályi Péter. A kormány részéről jelen vannak: Szlávay, Pauler, Lónyai, Tisza, Kerkapoly.

A tegnapi ülés jegyzőkönyve hitelesítettik.

Elnök bemutatja Szathmármegye feliratát, melyben a köztörvényhatóságok közigazgatási költségei iránt intézkedést kér. Molnár Antal és Mándy Bertalan megválasztott képviselők választási jegyzőkönyvét.

Madarász József a köv. interpellációt intézi az igazságügyminiszterhez.

1-ór. Van-e tudomása a miniszter urnak arról, hogy Binder Lajos és több országos képviselők a törvényszéki elnöki és kir. ügyési hivatalokra leendő kinevezetést végett folyamodtak?

2-ór. Kik azon egyének, a kik az országos képviselők közül törvényszéki elnökökül és kir. ügyészekül kinevezettek — és mikor nevezettek ki?

3-ór. Nevezett Binder Lajos s a többi országos képviselők közül törvényszéki elnökökké kinevezett egyénekhez elküldettek-e a törvényszéki ülnökségekre, járásbíróságokra pályázók folyamodásai előterjesztés végett és mikor? elfogadták-e azokat? tettek-e előterjesztéseket, teljesítették-e már előterjesztéseket, teljesítették-e már rendelkezéseket? általában mint miniszteri biztosok működtek-e, és a mióta törvényszéki elnökökké kinevezett azon országos képviselők, kik képviselői állásukról még le nem mondtak. — Közzétetik a miniszterrel.

Madarász József azt kérde még a ház elnökétől, hogy Andrássy Gyula gróf volt miniszterelnök, lemondott-e már képviselői állásáról?

Elnök kijelenti, hogy Andrássy ezt eddig még nem tette, miután eddig Bécsben volt elfoglalt; hanem e héten le jön és elvégeztén poszt dolgait, lemondó levelét elfogja küldeni.

Következik a napirend az ipartörvényjavaslat tárgyalásának folytatása.

73. §. Oly árúért való követelések, melyek a munkásoknak a fennálló tilalom dacára hitelezettek, a gyártulajdonos által sem törvény, sem felszámolás útján nem érvényesíthetők.

Marad módosítás nélkül.

74. §. Oly szerződések, melyek a 72. és 73. §§. rendeleteivel ellentétesek, kötelező erővel nem bírnak.

Hasonlóul érvénytelenek a gyáros és a munkás között történt oly megállapodások, melyek szerint az utóbbi szükségletét bizonyos eladási telephelyről szerezni, vagy bérének egy részét más célokra, mint a munkások sorsának javítására fordítani köteles.

Marad.

75. §. Az iparhatóság köteles a gyárakat kiküldöttje által időnkint megsejmelletni s a törvény rendeleteinek megtartásáról meggyőződést szerezni.

Gonda László azt indítványozza, hogy az „időnként” szó helyett tétessék mint határozottabb: „évenként két három ízben”. Erkövy erre azt jegyzi meg, hogy ez sem szabatosabb kifejezés az „időnként”-nél.

Marad az eredeti szöveg.

IV. Fejezet. Az ipartársulatokról.

76. §. Ugyanazon vagy különböző ipart egy vagy több községben önállóan gyakorló iparosok közös érdekeik előmozdítása végett ipartársulatokká egyesülhetnek.

Ezen ipartársulatoknak jogában áll az iparosok és segédszemélyzetük közt keletkező surlódásokat és peres kérdéseket, a külön e célból felállítandó békéltető bizottság útján, melybe egyenlő számmal segítők is főlveendők, kiegyenlíteni.

Vita nélkül elfogadtatik.

77. §. Minden ipartársulatnak alapszabályokkal kell bírnia, melyeket az alakulás előtt az illető törvényhatóság utján a földmivelés-, ipar- és kereskedelmi miniszternek bemutatni köteles.

Az alapszabályokba főlveendők a társulatba való belépés feltételei, melyek közt azonban iparbeli vizsgának letétele helyt nem foglalhat, a tagok jogai és köteleességei, a tagok járulékaiknak kulcsa s az elmulasztott fizetési következményei, a társulat felosztásának esetei, továbbá a kilépés feltételei, a társulat eljárásának mikénti összeállítása és hatásköre, végre a társulati vagyonnak kezelési módját szabályozó határozmányok.

Irányi Dániel indítványozza, hogy az első kikézdés csak „melyeket” szöveg tartassék meg, a többi hagyassék ki, mint mely praeventiv censurát foglal magában. A 2-ik bekezdés maradjon meg.

Fest Imre azt constátálja, hogy a kormány ez által nem akar praeventiv censurát, csak is ellenőrködést.

Majoros pártolja Irányit.

Madarász József azon esetre, ha Irányi módosítása elesnék, indítványozza, hogy az első bekezdésben „miniszternek” szó után tétessék „tudomás végett.”

Várady Gábor ezen módosítványt adja be: „Az alapszabályokba főlveendők a társulatba való belépés feltételei, melyek közt azonban iparbeli vizsgának letétele helyt nem foglalhat, a tagok jogai és köteleességei, a tagok járulékaiknak kulcsa és az elmulasztott fizetési következményei, a társulat felosztásának vagy más ipartársulatba való beolvadásának esetei, továbbá

a kilépés feltételei, a társulati eljárásának mikénti összeállítása a hatásköre, végre a társulati vagyonnak kezelési módját a társulat felosztása esetében a társulati vagyonnak közhasznu és kijelölt iparcélokra fordítását szabályozó határozmányok.

Szlávay elfogadja Várady módosítványát. Simonyi Ernő azt tartja, hogy miután a javaslatban kimondott az iparszabadság, nincs helye a kormányrevisiónak. Ha az eredeti szerkezet elfogadtatik, teljesen a kormány önkényétől van függővé téve az ipartársulatok alakulása. Pártolja Irányit.

Nehrebeczki elfogadja az eredeti szerkezetet Várady módosításával.

Mukics Erő indítványozza, hogy az első bekezdésben levő „alakulás előtt” szavak helyett tétessék az „alakuló gyűlésből”.

Stanesku Imre az iparszabadság és társulati eszme érdekében pártolja Irányit.

Tisza Kálmán azt tartja, hogy jogállamban nem uralkodhatik concessio-rendszer, azaz, hogy egy társulatnak a kormány megengedhesse az alakulást, másnak nem; azonban szóló nem tartja ily rendszernek, ha a törvényben kimondatik, hogy bizonyos törvényes kellékek mellett jöhet csak létre általában minden társulat, mert ily esetben a társulat létrejötte nem tétetik függővé a kormány önkényétől, hanem a kormánynak, ha a felterjesztett alapszabályokban törvényellenesség foglaltatik, nem csak joga, hanem kötelessége ennek utját vágni.

Ily intézkedés a legrszabadabb államban is létezik, s ilyenek nélkül nem létezhetik biztonságban. Pártolja az eredeti szerkezetet Mukics módosítványával.

Patai István nem csodálkozik azon, hogy Nehrebeczki pártolja az eredeti szöveget, mert hozzá szokhatott a kormányi gyámkodáshoz — ellenben szóló pártolja Irányit.

Hosszas vita után, melyben még Helfy Hoffmann Pál, Lázár Ádám, Csernátóny és Horn résztvettek, Csiky Sándor egy módosítást nyújt be, mely szerint az első alinea következőleg kellene hangzani: „Minden ipartársulatnak alapszabályokkal kell bírnia, melyeket alakító gyűléséből a földm. ipar- és keresked. miniszteriumhoz beterjesztetni köteles. Irányi és Madarász ezen módosítványt javára visszavonják javaslataikat.

Szlávay miniszter erre kinyilatkoztatja, hogy a kormánynak hatalma kiterjesztésére célzó szándékáról itt szó nem lehet; a kormány csupán azon okból kívánja az alapszabályok felterjesztését, hogy örkődhessek a fölött, miszerint a czéhrendszer ismét be ne csempésztessek; a maga részéről soha sem igénylendi a jogot, hogy a felterjesztett alapszabályokat meg vagy ne erősítse.

Mintán még Erkövy az eredeti szöveg, Ghyczy Csiky módosítványa mellett beszélt, Mukics pedig saját javaslatát visszavonta volna, végre szavazásra került a dolog. Az első alinea vonatkozólag — a szelsőből kívánatára — annak névleges felhívással kellett történni.

Az eredmény az lett, hogy az első alinea 77. §-nak eredeti szövege 123 szóval 98 ellen elfogadtatott (200 képviselő távol volt!!!) Csiky javaslata tehát elvetetett. A második alinea ezután a Várady Gábor által javasolt változtatással elfogadtatott.

A 83. §. így szól:

„A jelen törvény életbeléptetésétől számított

3 hó alatt valamennyi főnálló czéh megszűnik. Ha a volt czéhtagoknak legalább egy harmada ezen törvény életbelépte után 9 hó alatt ipartársulatot alkot, a megszűnt czéh vagyona ezen társulatra száll, ellenkező esetben a volt czéhtestület vagyonára nézve a jelen törvény 82-ik §-a lép alkalmazásba.”

Várady Gábor a következő módosítványt nyújtja be: Az utolsó alatti sorban, e szavak után „a volt czéh-társulat” a következőket kellene betenni: „vagyona a czéh közgyűlése által közhasznu iparcélokra adományozandó és ha a gyűlés ily határozatot hozni nem akar, a társulat vagyona iránt az illető törvényhatóság fog határozni.

Simonyi Ernő nem találja helyesnek a szakaszban azon kifejezést, hogy a czéh egy harmada határozzon a társulat vagyona fölött.

Madarász is hasonló nézetben van, s azért a „volt czéh többségét” kívánja e szavak helyett tétetni: „legalább egy harmada.” Az új ipartársulatnak alkotására nézve soknak tartja a kijelölt 9 hónapnyi határidőt s hat hónapot óhajt e szakaszba főlvetetni.

Szlávay József hozzájárul a „többség” szónak betételéhez, de a 9 hónapnyi időnek főlntartását czélszerűnek tartja.

A többség ez értelemben módosítja e szakaszt, s elfogadja egyttal Várady módosítványát is. Ülés vége 2 órakor.

Legközelebbi ülés holnap d. e. 10 órakor.

Arad, november 22.

A lajtantuli helyzet nem akar tisztulni. Kellersperg neve megint fel-felmerül; de Auersperg mégis határozottabban tartja magát; és a nagy közönség, mely a nevek felett vitalkozik, kevés figyelemmel kíséri a pártok működését, melyek pedig most épen kettőzött mozgékonyssággal látnak czéljaik valóistása után. A lengyelek konferenciájának utolsó ülése tegnap volt, s bármily keveset tartanak is, a köztudomásra jutott részletek után, az ez értekezleten hozott határozatok jelentősége és horderejéről, bizonyos az, hogy azon oly megállapodások jöttek létre, melyek nem egy meglepetést szerezni és a pártnak sokkal határozottabb fellépést fognak adni a reichsrath új ülészekében. A prágai foederalista congressus pedig az iránt fog határozni, ha vajjon a foederalista-képviselők bemenjenek-e a reichsrathba?

Auersperg neve tehát nem határoz semmit, míg arról nem győződhetünk meg, ha vajjon e név megett életképes program van-e?

Auersperg herczegnek rövid carriereje nem nyújt valami nagy kilátást, a nevéhez kötött politikai combinatiók sikerülte iránt.

Bécs, nov. 21. Auersperg Adolf herczeg tegnap délután Andrássy gróffal értekezett; d. u. 3 órakor ő felségehez ment és a császári kabinetben maradt esti 6 óráig. A császár lett a vadászatról, melynek ma Reichenauban kellett volna végbemenni, minthogy Auersperg ma délelőttre megint az uralkodóhoz hívatott.

Bécs, nov. 21. Ma délelőttre a képviselő- és uralkodóháznak legkiválóbb tagjai, névszerint Giskra, Herbst, Rechbauer, Chlumetzki és Sturm — Hopfenhez hívtattak. Auersperg ezeknek programját fogja bemutatni, mielőtt azt ő felsége elé terjesztené.

A morvaországi, krajnai és felső-ausztriai landtagokat felszólító patensek a napokban meg fognak jelenni.

I. Selim a kedzsira 925-dik évében meghalt s a pégamber utódainak székére követte őt fia: Solimán - Kanuni, — Szolimán az igazságos.

Jó Agápiosz mester Spinalongában lemondott a fazekas mesterség üzéséről s ha kijárt a tengerre halásznai, nem azért tette, hogy rászorult volna; hanem mivel fiaí úgy akarták és neki nagy kedve telt benne.

A tengerhősöket, — kikkel az ég véletlenül áldotta meg, anélkül, hogy megősnülni valaha csak eszéágába is jutott volna, — nagyon szerette. Andriszkosz elérte már a tízennyolczadik, Theophantos a huszonkettedik élet s valóban volt is ez ifjakban valami, mi a mesternek hízelt; oly vad kedélyűek, oly ravaszok, oly rendkívüli testerejűek voltak, mint ő.

Egy szép tavaszi napon felszerel a volt fazekas halászbárkáját s megkérdező Andriszkoszt, akare vele a nyílt tengerre jönni, delfinekre és más apróbb halakra cselet vetni.

Hogy ne mennék! Elhivom bátyámat is, kiáltott nagy örömmel az ifju, kinek állat már 16 éves korában hosszú, veresosz szakkal borította; miért későbbben, midőn a világeseményekben nem megvetendő szerepet játszott, elnevezték őt a historikusok Barba-Rozának, Vörös szakkalnak.

A nyílt tengeren megtámadták Agápiosz bárkáját az egyiptomi kalózok, a két — makacsan el-lelőtt — fiút elhúreztették magukkal rabulagra, Agápioszt pedig, — mint haszonvehetetlen vén csontot — kitétték a tengerpartra.

A mestert nagyon megzsomorította fiainak ily módoni elszakadása, bujában elgyalogolt Istambulba, s ott fölkereste Bülik agát, elbeszélvén neki a történt dolgokat.

Bülik aga már nagyon öreg volt; szívesen fogadta Agápioszt s saját hajlékába vezeté, honnan őt soha senki sem látta többé kijönni.

Selim padisah már régen elköltözött Mohamed paradicsomának hetedik egébe, az örökkön viruló tufaf árnya alá, ő már lejárt a sorsát a földiek közt. — Kinek mi gondja már most az ozmánok sarjadékaival?

Ha Soliman Kanuni megtudná az esetet, meglehet, még gonoszabb végeztet őhsajtana nekik.

Igy a kalózok eladták őket derék rabsligakereskedőnek Algierba, s örültek a háromszáz aranynak, mit érettük kaptak.

(Vége következik)

TÁRCZA.

Sereddin.

(Görög történeli rajz.)

Közl: Andréjkovits János.

(Folytatás.)

— Neked fogom köszönni Nuri bég.

Nuri bég, — mint már tudjuk, hogy az a neve az orrczimpátlannak, — megveregeté a fazekas vállát s biztatta; hogy csak egyenesedjék ki s tekints szemébe.

Hogy merném azt tenni hatalmas uram! nyögé Agápiosz s még mélyebbre hajolt.

De hiszen nem az addórt jöttünk! — kiáltott türelmetlenül a müzülman.

Nem azért? ... Hát miért?! — kérdező ragyogó arcczal a mester.

Pénzt csuszai által szedi be a hatalmas zultán s ily beget és agát, mint mi vagyunk, nem szokott egy pár nyomorult piasterért Istambultól Leszboszba küldözgetni; annyi eszed lehetne, hogy ezt beláthatnád!

Oh drága bég és aga, hát nem pénztért jöttetek? ... Ugy Allah hozott titeket! Egész Istambultól lovagoltatok idáig! ... a biz nagy ut! ... Fáradtak vagytok ugy-e? ... No ugy csak meg ne vessétek hajlékomat, hanem jöjjetek be s telepedjétek le ott, — szolt szapora készdél a hellen.

Nehogy gögösnek tarts, elfogadjuk sziveségedet, — veté közébe Nuri bég s követve az agától, belépett a szobába.

Agápiosz fel nem tudta fogni, minek köszönje e magas látogatást, szerencséjének-e vagy balsorsának?

A szoba igen egyszerű volt, valóságos török butorzáttal. A falak mellett három — négy soros gyékény-szönyegzet terült el. Erre ülteté a mester vendégeit.

Itt van két börpárna, gyürjétek magatokat alá; jól tudom, hogy kemény a kerevetem, de szegény embertől nem telik több, — jegyzé meg a fazekas s két tehénzsörrel tömött párnát nyújtott át.

Időnk rövid, jámbor cserépfaragó, azért hallgass te, hadd beszéljünk mi — mondá Kiri bég. Ismered azt a közmondásunkat hogy: „Bir urum dán, jedi jahüdi, dokosz csingane csekar?”

Oh nemes bég, az a közmondás annyit tesz, hogy: egy görögből hét zsidó és kilencz cigány telik ki! —

Nagyon rossz vélekedésbe volt az rólunk, ki ezt kitalálta!

Jól megjegyezd tehát, hogy veled ugy beszéltek, mint ravasz rókával, mint valóságos görög. Először is tudom, hogy megfizethetnéd fejadódat; mert az a láda ott a sarokban szinig van pénzszel.

Csak 200 aszper van benne; szent Mihályra mondom, csak kétszáz!

Kinyissam s megmutassam a többit?

Ne fárassd uram a te kegyelmes kezeidet; biz az szinig van! Látni, előttek hiábavalóság a titkolódzás; hanem azt gondolom, hogy nem kívánjátok a szegény ember gondolatát, azért szoljátok egyenesen, ... mit kívántok?

Azt kívánjátok; hogy hagyj el Leszboszt hat nap alatt s költözzél kréta szigetére, Spinalongába, Kandia városától nyolcz mértföldnyire.

Es itt hagyjam mesterségemet, házaimat, földjeimet, jövő gazdagságomat? ... Ah az lehetetlenség!

Annak nem szabad lehetetlennek lennie. Házaidat, jószágaidat, hat nap alatt eladhatod, a mi kárpódosz, azt kifizeti a hatalmas padisah. ... Es mit töprenkedel mesterségeddel?!

Annyit sem hozott az még konyhádra, hogy ünnepon ne kellene dolgoznod! ...

Ne hidd azt böles Nuri-bég! Azt gondoltam, hogy ti is pénzt jöttetek csikarni tőlem, azért tagadtam el jóvedelmemet; pedig esztendőn át félre rakosgathatok fazekaim árából legalább tízezer piasteret.

Tízezer piaster? ... Rettenetes pénz az!

Agápiosz mesternek hamar tul kellett adni minden vagyonán, kész pénzét elrakta a vasládába s már negyed napra utnak indult. Aki kérdezte, hogy hová megy, azt felelte, hogy a Haemus erdeibe zsványnak, mire sokan jó izüt kaczagtak.

Alig telepedett le Agápiosz Spinalongában a tengerből partjain, midőn a Kandia felől útról lódobogás ütötte meg füleit; ki lehetettvenni, hogy háza felé tartanak.

Bülik-aga lépett be hozzá, két gyermeket hozva karjain, kik — talán, mivel az éj már jól előre haladt, vagy mivel az utfáradalmi gyenge idegzetüket nagyon is tulfeszítették — mély álomba merültek.

A jó fazekas-mester fel nem foghatta, hogyan akadhatott lakására az érdemes aga, mikor ő egy szóval sem tudósította.

Béke veled mester! — mondá a müzülman.

Először is mutass ki egy helyet, a hová a gyermekeket lefektethessem.

Agápiosz rámutatott egy nyolcz soros daróc-kerevetre.

Bécs, nov. 21. A reggeli lapok egyetértőleg jelentik, hogy Auersperg Adolfkal komoly alkudozások folynak a bécsi kabinet megalkotására.

Bécs, nov. 21. A „Presse” jelenti Prágából: a foederalista congressusra senki sem érkezett; minél fogva az elnaplott.

Prága, nov. 20. A feodalista klubjában erős ellenzék uralkodik a foederalista congressusra való megjelenés ellen; a longyelek értekezletének eredményét akarják bevárni; Skrejschowski a horvát nemzeti pártiakkal uralkodik.

Belgrád, nov. 21. A félhivatalos „Jedinstvo” egy zágrábi levélben mondja, hogy a horvátok valamennyi szlávval egyetemben küzdeni fognak a maroknyi magyarok ellen. Szerbia, mely első sorban küzd a délszláv egység ellenségei ellen, a déli szlávokat egész hatalmával támogatni fogja.

Berlin, nov. 20. A bir. gyűlésben első és második olvasásban következő tvjavaslatok fogadtattak el. A mérték- és sulyrendszerek behozatala Bajorországba; az alsási és lotharingiai állampályák pénzüksége; az 1871-ki póthiteli, a beszőlított tartalékosok családjainak szállásadása és segélyezésére vonatkozó éjszakai szövetségi törvénynek Badenbe való behozatala; és végül a hadszolgálati kötelezettségre vonatkozó éjszakai nemzeti szövetségi törvénynek Bajorországba leendő behozatala.

Berlin, nov. 20. A császár e hó 26-ra általános hallottak-ünnepét rendelte el.

Páris, nov. 20. A „France” fentartással jelenti, hogy Chambord és a párisi grófok közt fusio jött létre. Előbbi elfogadná a három szint, utóbbi pedig elismeré Chambord jogait. Banneville bizonyosan visszatér Bécsbe; elutazása csupán személyes ügyei miatt húzódott ennyire.

Páris, nov. 21. A francia lapok nagyobb része nagy rokonszenvet fejez ki Oroszország iránt, és a francia orosz szövetséget a jövőre nézve szükség gyanánt tekintik.

Konstantinápoly, nov. 21. A cholera szűnő félben van.

Legújabb

Bécs, nov. 21. A reichsrath a „N. Fr. Presse” szerint még karácson előtti egybehivatást a tart. gyűlések mind felfüggesztették. A miniszteri névsor az eddigi megállapodás szerint emez: Auersperg A. elnök és honvédelmi miniszter, Lasser belügyér, Chlumetzky földm., Unger tárcza-nélküli, Glazer igazság, Stremayer közokt. miniszter, a pénzügyi és keresk. tárczákra nézve még nincs megállapodás — Grocholszki maradása végett alkudozások folynak.

Bécs, nov. 21. Miután délelőtt már egy minisztertanács tartatott, este hat órára újabb minisztertanács hívatott egybe. E közben Auersperg állítólag közölte ő felségével a pártértekezlet eredményét.

Zágráb, nov. 20. Bécsben értekezések folynak, a nemzetiségi pártvezérek és Lónyay gr. bizalmi férfiai között. Az alkudozások alapjára nézve már megállapodásra jutottak. Mindkét fél komolyan törekszik az egyetértés valószínűsítésére. — Az unionista gyűlésre elég szép számmal jelentek meg, a tárgyalás és a határozatok azonban titokban tartattak.

Zágráb, nov. 21. Az unionisták értekezletén elnökül Vakanovic orsz. pénzügyi igazgató, jegyzőül Herovic orsz. tanácsos választott. A párt programja egy 11 tagú bizottsághoz utasított. Pejacevich miniszter szintén jelen volt.

Bécs, nov. 21. Auersperg Adolf herceg előterjesztette programját a képviselői értekezleten, hol is általában vita alá vonatot.

— Auersperg a „Tagblatt” értesülése szerint a gácsországi delegáció vezéreivel is közvetlen összeköttetésbe szándékozik magát tenni.

— A „N. Fr. Pr.” felemlítvén a „P. Ll.” azon híré, hogy a tárgyalások Kellersperggel még nincsenek teljesen félbeszakítva, megjegyzi, miszerint ez nem jelenthet egyebet, mint hogy Kellersperg ideiglenes minőségben belép Auersperg miniszteriumába.

— A gácsországi képviselők értekezlete tüzetesen megállapította azon módozatokat, melyek mellett a longyelek megjelenhetnének a reichsrathban.

Karlsruhe, nov. 21. Az országgyűlést a nagyherceg ma nyitotta meg egy trónbeszéddel, melyben kijelenti, hogy szoros köteletségének ismerte lényeges előjogairól lemondani a haza javára, s így részéről is közreműködni, hogy a német birodalom erő és tekintélyre vergődhessék. Ezután kiemeli a nagyhercz, hogy az államháztartás a háboru daczára is jó rendben van, s az államkasszák kényserül felelemelése mellett sem kell az ország adóerejét újabb igénybe venni. Végül reméli, miszerint a birodalom ereje új életet lehel az anyagi és szellemi haladásba, úgy az összbirodalomra, mint Badenre nézve.

Róma, nov. 21. Viktor Emmanuel király ma ide érkezett; a pályaudvarban Humbert hg., a

miniszterek, a hatósági tisztviselők és a nemzetőrök fogadták, s az összegyűlt beláthatlan néptömeg lelkesülten üdvözölte. A város ünnepiesen fel volt bobogóva.

Belgrád, nov. 21. Az itteni hiv. lap közli a császár részéről történt rendjelek általi kitüntetések; a fejedelem egész kísérete feldisznított.

Prága, nov. 21. A cseh foederalista gyűlésre eddig 23-an érkeztek. A cseh képviselők klubja, mint olyan, nem vesz részt a gyűlésen s egyedül Palacki és Rieger jelennek meg; a tárgyalások zárt ajtók mögött történnek.

Páris, nov. 21. Még nem lehet tudni, indítványozni fogja-e a kormány, hogy székhelye Párisba helyeztessék át, az azonban bizonyos, miszerint ily javaslatot támogatni fogja.

Ujdonságok.

— A tegnapi városi közgyűlésen a szervetési munkálatokra vonatkozólag határozatott, miszerint azok leautografiroztatván, a képviselők közt kiosztassanak és holnap, pénteken 3 órakor tartandó újabb közgyűlésen kezdessék meg azok tárgyalása, mely a következő napokon is folytattni fog. Elfogadtatott továbbá Nachnebel indítványa, mely szerint az országgyűlés és a miniszteriumhoz kérvény fog intézteni ifj. Ráday Ged. kir. biztos hatalmának az 1871. éven tul leendő meghosszabbítása és székhelyének az aradi várba leendő áthelyeztetése iránt. A gyűlés további folyamáról a holnapi számban.

Lónyay Menyhért gróf az első magy. ált. bizt. társulat, a Pannonia viszontbiztosító és a magyar földhitelintézet választmányaihoz miniszterelnökké kinevezetése napján leveleket intézett, melyekben ez intézeteknél igazgatótanácsosi és igazgatói minőségben viselt hivatalairól lemondott.

A szegedi honvédsázlóalj lobogójának ünnepélyes felavatása e hó 20-án ment végbe. A zászlóanya Dáni Ferenczné urnó, a fővárosi főispán általános tisztelt neje volt. Az egyházi szertartást Horváth Mihály püspök és szegedvárosi képviselő végé. A zászlóanya ékes szalaggal ajándékozta meg a zászlóaljat. Az ünnepélyen Pestről is igen számosan voltak jelen. A zászlóanyát a megye és város legszebb fiatal hölgyei környezték, mint korszor leányok, mindannyian hófehérbe voltak öltözve. A honvédség nemcsak a megyéből, de a szomszéd megyéből is nagyszámmal jelent meg az ünnepélyen. A színházban a zászlószentelés ünnepélye alkalmából díszelőadás is volt. Délután 4 órakor díszlakoma, este táncestély.

A magy. kir. pénzügyminiszter Bisziczky Gyula pécskai számtartóssági ellenőrt a temesvári jószágigazgatósághoz titkárrá, Zdráhal Ferencz pécskai számtartóssági tisztet ottani ellenőrré, és Petőz Lászlót pécskai számtartóssági tiszté nevezte ki.

Dóry Judit k. a. mai jutalomjátékára, mely egyszersmind utolsó fellépte is leend, minthogy a színpadtól egészen visszavonul — felhívjuk a közönség figyelmét. A k. a. a társulatnak egy év óta már igen szorgalmas és igen használatos tagja, és ezért ép ez alkalommal hisszük, a közönség pártolása nem fog elmaradni. Színe kerül „A hárfaiskola” nálunk először.

A színház köréből. Szombaton, nov. 25-én először kerülend színe: „Az udvari bolond” 100 arany pályadíjt nyert eredeti történeti vígjáték Szigligetől. Vasárnap nov. 26-án „A szegedi bünkrónika”, legújabb életkép, dalokkal 3 felvonásban, irta: Palotay Andor. Ezenkívül a „Trapezanti hercegnő” Offenbach egyik legújabb nagy operettjére készülnek, mely ahol eddig előadatott, nagy feltűnést okozott mind kiválóan szép zenéje, mind szerfelett mulattató szövege miatt.

Bakody Lajos a lipiaik szívélyes meghívása folytán, tegnap városunkból oda utazott; de bárholva ment volna, arról biztos lehet, hogy mindennél nagyobb pótolásra találna, mint a milyenben itt részesült. Játékán kívül különösen figyelmet gerjesztett Bösendorfer-zongorája, melynek tisztá csengő és szép hangzatú hurozata a legfinomabb zeneáraylatokat is tökéletes hűséggel fejezi ki. Jó, hogy műútjában a zongorát magával viszi, mert ily jeles készítésű hangszer ritka helyen található.

Iszonyú gyilkolás története napokban a békés megyei Füzes-Gyarmaton, hol egy házban éltek együtt a 77 éves Kovács Péter és neje, továbbá feleséges két fiuk: József és Gergely. Sokszor civődtek egymásközt, s így e hó 12-én is a két fiu összeveszett, Gergely vasvillát ragadt s keresztül szurta vele bátyja karját, sőt megsebzé csillapító apját is. Ezért Gergelyt a városi előjáróság bezáratta, fogságából azonban e hó 14-én öt órakor megszökött, s előbb néjéhez menővén (ki ezalatt saját szülőháza ment lakni) tőle két forintot kért, aztán pedig az apai házhöz lopódzott. Itt egy elrejtett nagy kést keresvén elő, csöndesen benyitott a még mindig alvókhoz. Most a szörnű ember bátyjára ült, a gyomrát fílmetsző, még szívén is két halálos szurást ejtett. Az így meggyilkoltnak felesége, ki mécs mellett font, csak a zajra riadt fel, s rémülten felkapva gyermekét a vérben hörgő apa mellől, kimenekült. A gyilkos anyja szintén felébredt, s a szörnűveteg azon is több szurást tett, úgy, hogy a szobában végigterült. Apjával pedig sokáig tusakodott, míg azt is meggyilkolta. Kovács Gergely ezután önmagán tett néhány szurást, miköztt anyja fuldokolva kérte, hogy ölje meg már őt egészen. És az elvetemült megadta még a kegyelemdívet is édes anyjának. Ő maga is több sebéből vérvét, s még többször is saurdalta testét, de a szörnű vég rengezésben önmagának már nem jutott halálhozó csapás. A kimenekült nő azért, hogy a gyilkos a közeledő léptekre megijed, s az ajtót bezárta s ujo-lag erőlködött, hogy életét kioltsa. Az ajtó betörtvén, magán kívül találták. A falra a gyilkos

saját vérébe mártott ujjával ezt írta: „A feleségemet ne bántsd, mert jó feleségem volt.” Jelenlétét né, a járási orvossal együtt Hivesi szolgabíró is megérkezett. Kovács Gergely eszméletre hozatván, bevallott mindent részletesen, s jelenleg szigorú felügyelet alatt áll.

Üdvözlők az első erdélyi vasút igazgatóját, mely pályázatot hirdet piskii állomásán felállítandó iskolájának tanítói székére, évi 600 frt fizetéssel, mely öt évenként 100 forinttal szaporodva, 1000 frtig emelkedhetik. A tanító ezenkívül szállást, fűtő anyagot is kap s a vasuti nyugdíj-intézet tagja lehet. Erdélyrészi tanügyi állapotainkhoz mérve valóban fényes állomáshoz nevezhető ez, melyért a vasuti igazgatóság elismerést érdemel.

Népoktatási mozgalom Fogarásvidéken. E majdnem tiszta román ajkú vidéken öröndetes mozgalom indult meg, a mi annál öröndetesebb, mert Erdély román népességénél a népoktatásügy a legeslegrosszabb állapotban van. Most két fontos intézkedés történt; a fogarásvidéki bizottság összeírta azon községeket, melyek a népoktatásügyi törvény 23. § értelmében államsegélyre tarthatnák igényt, elkészítették az illető épületek tervezeteit és költségvetéseit és flyamodni készülnek a magyar kormányhoz, hogy az erre elkerülhetlenül szükséges költségek a jövő évi budgetben feltévenessék, de egyszersmind határozta ment, hogy az illető községek a közsegélyszkolák czélszerűségéről fölvilágosítsassanak és ösztönöztessek arra, hogy a román nemzet „teljes bizalommal és minden fentartás nélkül forduljon a kormány felé.” — Egy másik felette fontos határozat értelmében a kormány felkérő, hogy Fogarás vidéken egy román tannyelvű tanítónő-képezde állíttassék föl, egyrészt, mert ily intézetre a vidéken égető szükség van, másrészt, mert ez volna az egyedüli román nyelvű tanítónőképezde, de Tamás László képviselő tag indítványára a vidék egy magyar-, német- román nyelvű tanító képezde fölállítását kéri.

Ázsiai vagy járványos cholera-esetek, mint a belügyminiszter Pest városát értesíti, Magyarország egész területén sehol sem mutatkoztak, a felmerült egyes hányás-zökelési esetek mind részint szörványos cholera-nak, melynek nálunk is szokott évenként előfordulni, részint pedig cholerinnek bizonyult be. — Név szerint előfordult f. hó 13-án biharmegyei Felső-Kim-pány községében egy halállal végződött szörványos cholera eset; továbbá Abaujmegye Aranyidka községében f. évi szeptember 27-én két ily cholera-eset, melynek mindketteje halállal végződött. E kórnak enyhébb esetei f. évi augusztus és szeptember hónapban fölmerültek még a Jász-Kun körlethez tartozó Karczag, Kunhegyes, Kisuj-szállás és Madaras községekben. Végül a zágrábi főhadparancsnokság tudósítása szerint Kriz helységben f. évi szeptember 25-én egy egyén halt meg szörványos cholera következtében. Mindezen helyeken e kórnak további esetei, az eddigi jelentések szerint, nem mutatkoztak, sőt a lipómegei Kis Palugya községben felmerült f. évi szeptember 20-án említett cholera-esetek is, alaposabb megvizsgálás folytán, csak cholerinnek bizonyult be. — Elősorolt adatokból tisztán kiviláglik, miszerint járványmentes országban előfordulhatnak egyes hányás-zökelési esetek, melyek lényegileg a járványos vagy ázsiai cholera-nak tünet-csoportját enyhébb vagy ép oly nagy fokban mutatják, sőt halálosak is. Hogy azonban adott esetben a hányás-zökelés járványos vagy szörványos, azt egyedül csak a kór föl-lepteinek módja katarozza meg, amideőn oly hányás-zökelés, mely ugyanazon időben számos egyént megátad, járványos vagy ázsiai, — míg az egyenesen előforduló s maradót hányás-zökelés szörványos cholera.

Szerelmi regény. Moszkvában bizonyos Saternikow nevű tanuló beleszeretett Goldenberg Annába, egy homeopathia-orvos leányába. Molt hó végén meg is kérte a leány kezét, de miután elutasíták, azzal fenyegetődzött, hogy kivégezi magát. Késő este volt, midőn szál-lására, a vendéglőbe megérkezett, s utközben revolvert vásárolt. A leány, ki ismerte elhatározott jellemét, nővérevel és Saternikow fi-vérével mindennél nyomában volt, s midőn szobájába lépett, éppen a revolver megtöltésével foglalkozva találták. Ki akarták kezéből csavarni, de Saternikow hirtelen kedvesére lőtt, azután pedig egy második lövéssel magát ölte meg. Mindez egy pillanat műve volt. A fiatal leány, ki e szörnű jelenetnek tanuja volt, rögtön megtöbolyodott.

Színház. Ma, csütörtökön, november 23-án, Dóri Judith k. a. jutalma és utolsó föl-lepteül. bérletszűnet 8-ik szám alatt adatik, itt először: „A HÁRFAISKOLA.” Legújabb színmű 3 felvonásban, irta: Brachvogel.

Aláírási felhívás t. kartársainkhoz.

Pestől mai napon vett becses megbízatásom-nál fogva tisztelettel felhívom helyb. és vidéki kartársaimat a „Törvényterem” czimű, a maga nemében egyedüli és minden ügyvéd házában nélkülözhetlen törvénykezési laprai előfizetés aláírására.

Ezen lapban minden előfizetőnek rögtön értesítés adatik és pedig teljesen díjtalanul, minden a semmitűszék, legfőbb törvényszék, avagy a királyi táblánál levő perek állásáról, vagyis részletesen arról: „felvao-e már terjesztve a kérdéses ügy?” „mi a száma?” „ki a referense?” „és vajjon elvan-e már intézve?” ez utóbbi esetben arról is, vajjon az előbbi ítélet helybenhagyatott-e?” „megváltoztatott-e?” avagy feloldoztatott-e?” szóval: ami eddig az ügyvédeknek sok költségükbe került, a kiadandó lapban minden értesítést ingyen fog-nak venni, — ezenkívül e lapnak még külön ro-vata is létezen, melyben az előfizető egyszerű meg-keresésére minden a semmitűszék legfőbb ítélő-szék avagy a királyi táblánál elbírált perének mi-kénti eldöntéséről az előadás után már másnap ki-vonatlag, díjtalanul értesítettetni fog; miáltal min-den előfizető kartársnak az eddig oly tetemes áldo-zatba került föllebezett perek utáni szorgalmazása

ezután csakis egy két krajczáros levéljegyen értesítésébe fog kerülni.

Az előfizetés többi feltételeit a lap kiadása napjával együtt az aláíráskor szívesen közölni fogja.

Aradon, 1871. november 18-án.

Simon Gábor,
ügyvéd.

Kereszt-utca 3. sz. alatt

Beküldetett.

Az aradi ipar és népbank (irodai helyisége főter, városház utca sarkán) a

takarékári betételeket

tekintetnélkül, azoknak összegére vagy felmondási idejére

6 (hat) százalékkal

kamatoztatja.

Elfogad továbbá betételeket folyó számlára előnyös feltételek és lehető legrövidebb felmondási idő mellett.

Leszámlít naponta piaci váltókat és telepítvényeket, leszállított kamatláb mellett.

Ércszékek és értékpapírok vásárlása és eladása, mérésenként díj mellett eszközöltik, ugyanintén minden tőzsdei üzlet pontosan és jutányosan teljesítetik.

Az intézet hiteltulajdonosi-egyletbe való bejelentések naponta elfogadtatnak.

Közgazdaszat.

A külföldi kereskedelem és a hazai érdekekben az első magyar sertés-hizlalo és kölcsön-előlegező részvénytársaság a m. kir. földm., ipar- és kereskedelmi miniszteriumhoz egy beadványt intézven, azon nehézségekről melyekkel a sertéskereskedésnek Pest-Kőbányán küzdenie kell és azon veszélyekre utal, melyek a kereskedelem ezen ágát azon intézkedések által fenyegetik, melyeket Bécs város áldozatokat hozva, tesz, hogy a sertéskereskedést Bécsben összpontosítsa. — Hogy ezen erőlködések ellenében, a sertéskereskedés és hizlalás jövedelmei az országban maradjanak; a beadvány a következő feltételeket tartja szükségesnek: Minél inkább fog a pest-kőbányai piac az őt jogosan megillető előnyökben részesülni, és tőle a kereskedelmet gátló akadályok eltávolittatnak, annál bizonyosabban válik mihamarabb világhírűvé a kereskedelem virágzóvá fejlődni fog, és ezekből folytatva, folytatja a beadvány: kereskedők, termelők és hizlálók méltó paaaszt emelnek a városi hatóság által szedetni rendelt illetékek magassága ellen, miután a törvényszerű jogvelmi adón kívül minden egyes darabtól még 5 és fél kr. helypénzt és 9 kr. vámpénzt, összesen darabonként 14 és fél kr. helypénzt fizetni köteleztetnek, mi egy év alatt a kereskedelem nem csekély hátrányára tetemes összegeket föl-emeszt. — A 9 kr. vámpénz, sovány és vékony darabtól egyenlően az államvaspálya által föl-szá-mittatva szedetik be, holott tulajdonkép csak az 5 és fél kr. helypénz szedése fér meg az igazsággal. — Eltekintve az így föl-szá-mított vámpénz igaztalan voltától, az a kereskedelemre ósúly-ként nehezedik. — E panaszos beadvány beható tárgyalás végett a belügyminiszteriumhoz áttétet-vén, ennek folytán föl-hívja az a város közönségét, hogy e fontos ügyre nézve mielőbb indokolt je-lentést tegyen.

A chicagói tüzveszés és a biztosító társulatok. Amerikából érkezett tudósítások szerint a Chicagóban elpusztult 150 millió dollárnyi értékűből 82 millió volt biztosítva. A kárnál a chicagói biztosító társaságok 37 millióig, a newyorkiak 18 millióig, a hartfordiak 7, bostoniak 3, angolországok 5 millióig vannak érdekelve. Legsúlyosabban szenvednek természetesen a chicagóiak s utánuk a newyorkiak; eddig már 27 társaság ideiglenesen meg is szüntette működését. A newyorki társulatok összes vagyona 73 millió dollár a rug s így ezek kiheverhetik a bajt; a chicagóiak azonban igen csekély aktívakkal bírván, alkalmasint mindannyian végleg megbuknak.

Üzleti tudósítás.

Arad, nov. 22.

(I. L. K.) A szakadatlanul tartó esőzések miatt a tulajdonosok misem akarnak eladni, s ennek következtében az üzlet is igen csekély volt, elannyira, hogy ha az időjárás mihamarább meg nem változik, a szeszgyárosok kénytelenítve lesznek működésüket egy időre felfüggeszteni.

Mai jegyzetünk: b u z a 81 fontos 6 frt 20 kr. — 6 frt 25 kr. 82 fns. 6.30 — 6.35. 83 fns. 6.50 — 6.55. 84 fns. 6.60 — 6.70.

R o z s, 80 fontfontonként 4 frt 4.10, szerződés történt ma mintegy 200 mérő könnyűvén minőségűre 3 frt 70 krért mérőnkint készpénzfizetés mellett.

Á r p a, 70 fontjával 2.80 — 90 kr.; szerződétek mintegy ezer mérőre 70 fontjával, december hóra szállítandó 3 frtjával némi foglalóval.

K u k o r i c z á b a n készlethiány van; jegyzett ára meglevő készletért 7 frt, 7.20 kr. körül.

S z e s z b e n még mindig lanya hangulat.

Távirati tudósítás.

a bécsi börzéről 1871. november 22-én.

50/0 Metalliques . . .	58.30	Hitelintézet	309.30
Nemzeti kölcsön . . .	68. —	Váltó Londonra . . .	117.10
1860. évi kölcsön . . .	100.75	Ezüst	117. —
Bankrészevény	8.22	Arany	5.58

20 frank-darabok 9.72

A szerkesztésért felelős: Battelheim Vilmos.

taból 12 palackot küldeni.

Simonyi Iván.
bonbonai mellbajomra, köhögé-
rdaltával ujjalg küldeni.

Dorain Antal.
ivonata egészseggemnek felette hasz-
Racsek Frigyes, hangász.
lata-csokoládéjának jó hatását, mint
Pogatsnik Miksa, ügyvéd.
üzserkereskedésében, templom-
László és Boros-Jenőben Bild-

1852. 1871. P. 1065 - 3-3

H i r d e t é s.

Közhírré tétetik, miszerint Kondrosi József felperesnek Kis József d-iratosi lakos elleni perében a f. évi október hó 17-én megtartott árverésen eladott ingóságok vételárából befolyt összesen 298 frt 71 kr, ezen vételár felosztására határ-állásul f. 1871. évi december hó 4-ik napjának reggeli 9 órája kitűztetik, felhivatnak mindazok, kik ezen vételárhoz felsőbbbségi jogaikat érvényesíteni óhaj-
tják, a fentkített határidőre a battonyai főszékesbírósnál jelenjenek meg.

Battonya, 1871. november 14-én.

Végh Aurél,

Russu Gusztáv,

Ij. Németh János,
m. t. esküdt, mint, kik. Árverelő bír.

3221. 1871. P. 1062 - 2 3

Árverési hirdetmény.

Alohirott által közhírré tétetik, miszerint Bulzán Floré pankotai örökgyá-
után maradt s a pankotai 508. sz. tükör felvett 350 frtra becsült ház és belelek 300 frtra becsült 1/4 állományi föld, 10 frtra becsült ó-pankotai kert és 180 frtra becsült szőlő 7722/1871. sz. a. kelt ár-
széki végzés folytán f. 1871. évi december hó 4-ik napján d. e. 9 órakor be-
áron fellj, vagy becsáron Pankota váro-
házánál árverésen el fognak adatni.

1-ször. Kikiáltási ár becsár, melynek 100%, át venni szándékozők bñnapotnál
letenni tartoznak, s melyen alól az inga-
lanok el nem adatnak.

2-or. Vevő tartozik a vételár 1/3-át a
tánaptól betudásával azonnal, 1/3-át
3 hó és 1/3-át hat hó alatt, a két utóbbi
részletet az árveréstől számított 70 na-
mmal a pankotai Ártvártára fizetni.

3-or. Vevő fizeti az átírási illeték-
és az árverési költséget.

4-or. Vevő a birtokba azonnal bele-
de a tulajdoni átírást csak a vételár tel-
jes lefizetése után sűrgőhethi.

5-ör. A felletelek meg nem tartás-
esetében vevő költőségén és kárára új ár-
verés fog tartatni.

Galsa, 1871. november 3-án.